

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 19/2005 rd

Regeringens proposition med förslag till lagstiftning om en utvidgning av uppgifterna för Rättsskyddscentralen för hälsovården

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 11 oktober 2005 en proposition med förslag till lagstiftning om en utvidgning av uppgifterna för Rättsskyddscentralen för hälsovården (RP 154/2005 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Pekka Järvinen, social- och hälsovårdsministeriet
- biträdande direktör Arja Myllynpää, Rättsskyddscentralen för hälsovården
- socialråd Kirsti Riihelä, länsstyrelsen i Södra Finlands län
- länsläkare Jari Vepsäläinen, Länsstyrelsen i Östra Finlands län

- förvaltningsdirektör Jaakko Penttinen och forskarprofessor Petri Ruutu, Folkhälsoinstitutet
- tf. överdirektör Juha Teperi, Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården
- överdirektör Ilkka Suojarvialmi, Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral
- specialistläkare Antti Jahkola, Institutet för arbetshygien
- konsultative juristen Synnöve Amberla, Finlands Kommunförbund
- ordförande Aino Penttilä och styrelseledamot Vesa Ekroos, Hälsovårdens Tjänsteorganisationer TEPA ry
- verkställande direktör Antti Mähönen, Terveyspalvelualan Liitto ry.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att uppgifterna för Rättsskyddscentralen för hälsovården ska utvidgas i syfte att samordna och förenhetliga ledningen och övervakningen av hälsovårdsservicesystemet samt i syfte att tillgodose befolkningens grundläggande fri- och rättigheter och jämlikhet. Det splittrade servicesystemet inom hälso- och sjukvården och kravet på att säkerställa att de grundläggande fri- och rättigheterna tillgodoses har ökat trycket på att effektivisera den led-

ning och övervakning av hälso- och sjukvårdstjänster som i huvudsak sköts av länsstyrelserna. Målet är att tjänsterna produceras i enlighet med kvalitetskriterierna på ett effektivt och ekonomiskt sätt. Detta förutsätter att lagstiftningen om övervakningen delvis revideras och preciseras och att enhetliga anvisningar ges på riksnivå. Det är också nödvändigt att utöka resurserna för ledningen och övervakningen.

När det gäller övervakningen av hälso- och sjukvårdstjänster ska tyngdpunkten även i fortsättningen ligga på länsstyrelserna som finns regionalt utspridda nära serviceproducenterna. I propositionen föreslås att Rättsskyddscentralen för hälsovården ska ha till uppgift att leda länsstyrelsernas verksamhet i syfte att förenhetliga deras principer, förfaringssätt och beslutspraxis vid övervakningen av verksamhetsenheterna inom hälso- och sjukvården och yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. Samtidigt föreslås att Rättsskyddscentralen för hälsovården också själv i vissa fall ska kunna behandla och avgöra ärenden som gäller verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården, t.ex. klagomål. Arbetsfördelningen mellan Rättsskyddscentralen för hälsovården och länsstyrelserna görs också tydligare när det gäller ledningen och övervakningen av verksamhet som yrkesutövare inom hälso- och sjukvården bedriver.

I syfte att göra övervakningen och ledningen tydligare och effektivare föreslås också att be-

handlingen av klagomålsärenden i regel ska begränsas till ärenden som inte är äldre än fem år vid både Rättsskyddscentralen för hälsovården och länsstyrelserna. Om det finns särskilda skäl att undersöka klagomålet, kan myndigheterna också behandla klagomål som gäller ärenden äldre än fem år.

Den grundskyddsnämnd som inrättats i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet i syfte att övervaka en jämlik tillgång till kommunala social- och hälsovårdstjänster föreslås bli indragen. Det har visat sig att nämnden i praktiken har begränsade verksamhetsmöjligheter och den kan knappast alls påverka tillgången till kommunal service. När ledningen och övervakningen av den kommunala verksamheten i övrigt revideras behövs grundskyddsnämnden inte längre.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 september 2006. Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2006 och avses bli behandlad i samband med den.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Enligt utredning till utskottet har behovet av ledning och övervakning inom hälsovården ökat kraftigt de senaste åren. Antalet övervakningsfall vid Rättsskyddscentralen för hälsovården och länsstyrelserna har ökat med 51 procent från 2000 till 2004. I propositionen föreslås att uppgifterna för Rättsskyddscentralen för hälsovården ska utvidgas och dess resurser ökas avsevärt. Övervakningen av hälsovården ska också framöver huvudsakligen ankomma på länsstyrelserna. Social- och hälsovårdsutskottet finner utvidgningen av rättsskyddscentralens uppgifter och resursökningen nödvändiga. Förslaget att utvidga behörigheten från övervakning av yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården till att också gälla övervakning av verksamhetsenheterna inom hälso- och sjukvården är på sin plats, därför att de problem som kommer fram vid övervakningen ofta är en del av ett mångfacetterat händelseförlopp och det är svårt att stäl-

la enskilda yrkesutbildade personer till svars för verksamhetens ändamålsenlighet. I situationer av detta slag har rättsskyddscentralen hittills varit tvungen att överföra uppgiften att bedöma huruvida förfarandet i en organisation har varit korrekt till länsstyrelsen.

Ett problem som kommer att kvarstå också efter den föreslagna reformen är att de regionala tillsynsmyndigheternas resurser är begränsade. De sakkunniga vid länsstyrelsernas social- och hälsovårdsavdelningar har vid sidan av de traditionella övervakningsuppgifterna många andra uppgifter som gäller utveckling, utvärdering och utbildning. Enligt utskottet kan målet för regeringens proposition, dvs. att samordna och förenhetliga ledningen och övervakningen samt tillgodose befolkningens grundläggande fri- och rättigheter samt jämlikhet, inte uppnås genom att endast utveckla centralförvaltningens styrning och övervakning. Man måste samtidigt se till att de statliga regionala myndigheterna har de resur-

ser de behöver för ledning och övervakning, menar utskottet. Enligt utredning till utskottet har social- och hälsovårdsministeriet i olika sammanhang gjort framställningar till inrikesministeriet om att länsstyrelsernas social- och hälsovårdsavdelningar bör få ökade resurser. Utskottet ser det som ett problem att social- och hälsovårdsministeriet inte är behörig myndighet i frågor som gäller finansieringen av länsstyrelsernas social- och hälsovårdsavdelningar trots att social- och hälsovårdsministeriet ansvarar för lagstiftningen inom avdelningarnas ansvarsområde.

Enligt motiven till regeringens proposition (s.18/II) är avsikten att utvidgningen av behörigheten för Rättsskyddscentralen för hälsovården samt den resursförstärkning detta förutsätter genomförs stegvis genom interna arrangemang inom förvaltningsområdet under åren 2006—2009. Utskottet finner den i motiven föreslagna tidsplanen på fyra år mycket lång för att man effektivt ska kunna påbörja den mera omfattande verksamheten vid rättsskyddscentralen. Utskottet påpekar dock att när nya medel fördelas bör också verksamheten tryggas vid de ämbetsverk och inrättningar inom förvaltningsområdet vilkas resurser kommer att minskas i samband med reformen.

Detaljmotivering

Lagförslag 6. I 20 § i lagen om privat hälso- och sjukvård föreslås bestämmelser om föreskrifter och tvångsmedel som kan tillämpas om man

upptäcker brister eller andra missförhållanden i tillhandahållandet eller genomförandet av hälso- och sjukvårdstjänster. I den föreslagna 20 § ingår bland annat möjligheten att avbryta verksamheten eller förbjuda användningen av en verksamhetsenhet eller del därav eller av en anordning. Till följd av preciseringen av 20 § blir den gällande 21 § överflödig och utskottet föreslår att den stryks.

Lagförslag 7, 6 a §. I propositionen föreslås att lagen om smittsamma sjukdomar ändras så att Rättsskyddscentralen för hälsovården leder och övervakar bekämpandet av smittsamma sjukdomar i synnerhet när det är fråga om situationer som nämns i 6 a §. När det gäller att bekämpa smittsamma sjukdomar riktar sig rättsskyddscentralens ledningsuppgift främst till verksamhetsprocesser och allmänna förfaranden. Utskottet föreslår i syfte att tydliggöra rättsskyddscentralens roll att 1 mom. ändras så att Rättsskyddscentralen för hälsovården övervakar bekämpandet av smittsamma sjukdomar i synnerhet när det är fråga om de situationer som nämns i 1 mom.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår social- och hälsovårdsutskottet

att lagförslag 1—5 samt 8 och 9 godkänns utan ändringar och

att lagförslag 6 och 7 godkänns med följande ändringar:

Utskottets ändringsförslag

6.

Lag

om ändring av lagen om privat hälso- och sjukvård

I enlighet med riksdagens beslut
*upphävs i lagen av den 9 februari 1990 om privat hälso- och sjukvård (152/1990) 21 §,
ändras (utesl.)* 13, 17 och 20 §, av dem 13 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 79/1991 och
1095/1992, samt
fogas till lagen nya 22 a och 22 b § som följer:

13—22 b §
(Som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

7.

Lag

om ändring av lagen om smittsamma sjukdomar

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen av den 25 juli 1986 om smittsamma sjukdomar (583/1986) en ny 6 a §, en ny 38 §, i
stället för den 38 § som upphävts genom lag 408/2002, samt en ny 38 a § som följer:

6 a §
Rättsskyddscentralen för hälsovården, som är
underställd social- och hälsovårdsministeriet,
styr länsstyrelsernas verksamhet i syfte att för-
enhetliga deras verksamhetsprinciper, förfä-
ringssätt och beslutspraxis vid ledningen och
övervakningen av bekämpandet av smittsamma
sjukdomar. Dessutom (utesl.) övervakar Rätts-
skyddscentralen för hälsovården bekämpandet

av smittsamma sjukdomar i synnerhet när det är
fråga om
(1—4 punkten som i RP)
(2 mom. som i RP)

38 och 38 a §
(Som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

Helsingfors den 8 november 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Valto Koski /sd
vordf. Eero Akaan-Penttilä /saml
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Pehr Löf /sv
Riikka Moilanen-Savolainen /cent
Aila Paloniemi /cent
Leena Rauhala /kd

Juha Rehula /cent
Paula Risikko /saml
Arto Seppälä /sd
Osmo Soininvaara /gröna
Tapani Tölli /cent
Raija Vahasalo /saml
Erkki Virtanen /vänst
Tuula Väättäin /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.